

Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi/ Kırşehir Ahi Evran University

Sağlık Bilimleri Dergisi/ Journal of Health Sciences

Cilt/Volume: 9 Sayı/Issue: 3 Yıl/Year: 2025

E-ISSN: 2791-7754

Araştırma Makalesi/Research Article

SAĞLIK ÇALIŞANLARININ AFİLİASYON YÖNTEMİNE KARŞI TUTUMLARI: BİR NİTEL DURUM ÇALIŞMASI

THE ATTITUDES OF HEALTHCARE PROFESSIONALS TOWARDS THE AFFILIATION METHOD: A QUALITATIVE CASE STUDY

Tuğçe TOPÇU¹ Musa ÖZATA²

¹ Doktora öğrencisi, Bandırma On Yedi Eylül Üniversitesi, İşletme Anabilim Dalı, Balıkesir, Türkiye.

² Prof. Dr., Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi, İşletme Bölümü, Kırşehir, Türkiye.

Geliş tarihi/ Date of receipt:
3 Şub 2025

Kabul tarihi/Date of acceptance:
30 Tem 2025

Anahtar kelimeler:
Afiliasyon, hastane, sağlık çalışanı

Keywords:
Affiliation, hospital, health personnel

Sorumlu yazar/Corresponding author:
ttopcu@gelisim.edu.tr

ÖZET

Bu çalışma, Sağlık Bakanlığının hizmet verimliliği ve kalitesini artırmak amacıyla bir iş birliği yaklaşımı olarak 2011 yılından beri uyguladığı afiliasyona ilişkin sağlık çalışmalarının tutumunun belirlenmesi amacıyla gerçekleştirilmiştir. Çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması kullanılmıştır. Çalışma kapsamındaki veri toplama aşaması; çalışmaya katılan bireyler ile direkt ve derinlemesine görüşülerek ortaya konulmuştur. Araştırmanın veri toplama süreci için kartopu tekniğinden faydalanılmıştır. Çalışmaya 16 sağlık personeli katılmıştır. Çalışmada veri toplamak amacıyla iki bölümden oluşan görüşme formu kullanılmıştır. Çalışma sonucunda katılımcılar tarafından afiliasyon; ortak kullanım, iş birliği, karmaşa gibi kavramlar ile açıklanmıştır. Bununla beraber afiliasyon uygulaması bünyesinde faaliyet gösterenler tarafından uygulamanın çoğunlukla olumsuz yanlarına vurgu yapılmıştır. Bunun yanı sıra katılım sağlayan bireylerin 6 tanesi afiliasyonu desteklediğini belirtirken, on kişinin ise desteklemedikleri sonucuna ulaşılmıştır.

ABSTRACT

This study investigated the attitudes of healthcare professionals regarding affiliation, a collaborative approach implemented by the Ministry of Health since 2011 to enhance service efficiency and quality. A qualitative case study design was employed for this research. Data collection involved direct and in-depth interviews with participating individuals. The snowball sampling technique was utilized for the data collection process. A total of 16 healthcare professionals participated in the study. A two-part interview form was used to gather data. The findings revealed that participants described affiliation using concepts such as common use, collaboration, and complexity. Furthermore, those involved in the affiliation practice primarily emphasized its negative aspects. While six of the participating individuals stated their support for affiliation, ten reported that they did not support it.

Atıf için/To cite: Topçu, T., & Özata, M. (2025). Sağlık çalışanlarının afiliasyon yöntemine karşı tutumları: Bir nitel durum çalışması. *Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 9(3), 450-473.

Content of this journal is licensed under a Creative Commons Attribution NonCommercial 4.0 International License.

GİRİŞ

İşletmeler canlı bir organizma gibi zamanla gelişip büyürler. Fakat işletmeler için asıl amaç büyümekten daha önce varlıklarını koruyabilmek ve diğer işletmelere karşı rekabet avantajı sağlayabilmektir (Şimşek, 2003). Bu durumda işletmeler varlıklarını sürdürebilmek ve rekabet avantajı sağlayabilmek için maliyet liderliği, farklılaşma, odaklanma, büyüme, küçülme, birleşme gibi çok çeşitli stratejilere başvurmaktadırlar. Bahsedilen bu stratejilerden birisi olan birleşmelerin tarihçesi 1800’lü yılların sonuna kadar uzanmakta ve bu yöntem etkili bir stratejik yeniden yapılandırma aracı olarak kullanılmaktadır. Birleşmeler ile hedeflenen en büyük sonuç büyüme fırsatlarından faydalanmak ve böylelikle verimliliği en üst düzeye çıkartmaktır (Ghosh & Dutta, 2014).

Konu ile ilgili literatür incelendiğinde sağlık kurumlarında rekabet avantajı sağlamak amacıyla birleşmelere gidildiği ve bu bağlamda ortak işletme anlaşması, ortak girişim, satın alma ve afilyasyon gibi modellerin kullanıldığı görülmüştür (Songur & Babacan, 2016). Sağlık kurumlarında bahsedilen birleşme modellerine başvurulmasının en önemli nedeni iki işletmenin güçlerini birleştirip daha güçlü konuma gelmelerini ve rekabet üstünlüğü sağlamalarına katkıda bulunmaktır (Ülgen & Mirze, 2010). Sağlık kurumlarındaki birleşme modellerine bakıldığında, sözü geçen uygulamalardan en güçlüsü olarak afilyasyon modeli kabul edilmektedir.

Afilyasyon kavramı Tıp Fakülteleri ile Sağlık Bakanlığının arasındaki ortak kullanımını ifade eden anlaşmalar ile gündeme gelmektedir. Afilyasyon kavramı kökeni itibari ile latince bir kelimedir ve yakın ilişki, bağlama, birleştirme vs. gibi manaları karşılamaktadır (Anak & Ünal, 2007). Afilyasyon (işbirliği) “Bakanlık ve/veya üniversitelerin görev ve hizmetlerinin yapılması, ortak gaye ve menfaatlerinin gerçekleştirilmesi için tarafların eğitim, hizmet, teknik gibi alanlarda birlikte hareket etmesini, yardımlaşmasını ve çalışmasını ifade eder” şeklinde tanımlanmaktadır (Resmi Gazete, 2020). Afilyasyon kelimesi bir kavram şeklinde değerlendirildiğinde, kuvvetlerin birleştirilmesi, yardımlaşma gibi belirli ortak amaçlara bağlı

olarak oluşturulan resmi bir birlikteliği ifade etmektedir (Aydın, 2011). Buna bağlı olarak afiliasyon; ortak olarak belirlenen hedeflere yönelik karşılıklı yardım ve eşit koşullarda bulunan ortaklık şeklinde gerçekleştirilebilir. Bunun yanı sıra var olan kaynakların bir araya getirilmesi, muhatap olunacak kişiye üyelik, muhataptan alınan destek ile muhatabın danışmanlığı altında ve gözetimi altında çalışmalarını yürütme, alt ve birim ilişkisi vasıtası ile muhatabına bağlanma ve bireysel yapısını koruma altına alarak bir üstte yer alan birime bağlanmayı da içine alan bir birlikteliği açıklamaktadır.

Afiliasyon ile ilgili olarak 18 Şubat 2011 tarihinde “Sağlık Bakanlığına Bağlı Sağlık Tesisleri ve Üniversitelere Ait İlgili Birimlerin Birlikte Kullanımı ve İş birliği Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik” yayınlanmıştır. Yönetmeliğin amacı; “Sağlık Bakanlığına bağlı sağlık kurum ve kuruluşları ile Üniversitelerin ilgili birimlerinin birlikte kullanımına ve iş birliğine ilişkin usul ve esaslar ile ilgili mevzuat hükümleri çerçevesinde döner sermaye gelirlerinden personele yapılacak ek ödemelere ilişkin esasları düzenlemek amacıyla hazırlanmıştır.” şeklinde belirlenmiştir (Resmi Gazete, 2018). 2020 itibari ile yapılan düzenlemeyle birlikte öne çıkan hususlar birlikte kullanım ve iş birliğidir. Birlikte kullanım; “Bakanlık sağlık kurum ve kuruluşları ve/veya üniversiteye ait ilgili birimlerin kaynaklarının, sağlık hizmet sunumu, eğitim ve araştırma hizmetleri veya sair ortak gaye ve menfaatlerin gerçekleştirilmesi için Bakanlık ve ilgili Üniversite arasında imzalanacak protokol çerçevesinde birlikte kullanılmasını” ifade etmektedir.

Afiliasyon kavramı kurum ya da şirketler içerisinde iş ortaklığı biçiminde açıklanan, birey gücü ve alt yapı durumuna dair kaynakların verimli biçimde kullanılması şeklinde açıklanmaktadır. Afiliasyon ile kurum, yönetim, eğitim ve araştırma şeklinde listelenebilecek olan kadrolarda bulunan mevcut yükün azaltılması, nitelikli ve kaliteli insan gücü oluşturmak, nitelikli sağlık hizmeti vermek, hizmet giderlerinin azalmasını sağlamak, kuruluşların her anlamda daha da iyi hale getirilmesini sağlayabilmek arzulanmaktadır (Ülger ve ark., 2015).

Literatürde kabul gören üç tür afiliasyon şekli bulunmaktadır. Bunlardan birincisi; farklı kurumların eğitim uygulamalarına paralellik sağlamak ve birleşmeden elde edilen bilgilerin hasta yararı için uygun şekilde kullanılmasını sağlamak amacıyla yapılan akademik afiliasyondur. İkincisi; işletmenin aşamalarının her birinde ortaya konabilen ancak sıklıkla eğitim amacıyla bir işgücü değişiminin oluşturulabilmesi amacıyla gerçekleştirilen insan gücü afiliasyonudur. Son olarak; hastaların, bir işletmede yer almayan teknolojiler nedeniyle başka kuruluşlara aktarılmasıyla sağlık hizmetinden faydalanabilmelerini sağlayan teknolojik afiliasyondur (Anak & Ünalın, 2007; Songur & Babacan, 2016).

Sağlık kuruluşlarının afiliye olmasını gerektiren; gelişme, klinik, örgütsel, mali ve operasyonel etmenler gibi belirli faktörler ve bunlara ilişkin nedenler bulunmaktadır. Fakat genel olarak bakıldığında afiliasyon, en kaliteli hizmetten yararlanmak, ölçek ekonomisi açısından kazanç edinmek, alıcının ve çalışan kişinin memnuniyet seviyesini yükseltmek hedefiyle gerçekleştirilen bir çeşit iş birliği formudur (Songur & Babacan, 2016).

Bu çalışmanın amacı, Sağlık bakanlığı bünyesinde afiliye olan Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi Eğitim ve Araştırma Hastanesi ve Abant İzzet Baysal Üniversitesi (AİBÜ) Bolu İzzet Baysal Eğitim ve Araştırma Hastanesinde görev yapan sağlık çalışanlarının afiliasyon uygulamasına yönelik bilgi ve tutumlarını ortaya koymaktır.

Bu çalışma, Sağlık Bakanlığı'nın afiliasyon uygulamasına yönelik sağlık çalışanlarının bilgi ve tutumlarını, Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi Eğitim ve Araştırma Hastanesi ile Abant İzzet Baysal Üniversitesi Bolu İzzet Baysal Eğitim ve Araştırma Hastanesi özelinde derinlemesine ve nitel bir perspektifle ele alması açısından büyük önem taşımaktadır. Mevcut literatürde afiliasyonun sağlık çalışanları üzerindeki etkilerini doğrudan inceleyen ve onların deneyimlerini bizzat kendi ağızlarından ortaya koyan çalışmaların sınırlı olması, bu araştırmanın özgün değerini ve araştırma boşluğunu doldurma potansiyelini artırmaktadır. Elde edilecek bulgular, politika yapıcılara afiliasyon süreçlerinin iyileştirilmesi, olası sorun

alanlarının giderilmesi ve çalışan memnuniyetinin artırılmasına yönelik kanıt temelli stratejiler geliştirmede önemli bir rehber sunacaktır. Böylece, hem akademik literatüre nitel bir derinlik kazandırılacak hem de sağlık hizmeti sunumunda verimlilik ve kalitenin yükseltilmesine doğrudan katkıda bulunulacaktır.

GEREÇ VE YÖNTEM

Araştırmanın Tipi

Bu çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması kullanılmıştır. Nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması güncel bir olguyu, durumu, bireyi, grubu veya sistemi kendi gerçek yaşam ortamı içinde derinlemesine ve bütüncül olarak incelemeyi amaçlayan bir desendir. Yin (1984)'e göre durum çalışması, araştırmacının değişkenler üzerinde kontrolünün olmadığı durumlarda, bir olgunun nasıl, niçin, neden ve ne sorularına cevap aradığı ampirik bir soruşturmadır (Yeşilbaş Özenc, 2022). Creswell (2013) ise durum çalışmasını, bir veya birden fazla durumun, birden fazla veri kaynağı (mülakat, gözlem, doküman vb.) kullanılarak detaylı bir şekilde betimlendiği ve analiz edildiği bir araştırma yaklaşımı olarak tanımlamaktadır (Creswell, 2013).

Araştırmanın Evreni ve Örneklemi

Nitel araştırmalarda yeterli örneklem sayısına ilişkin çeşitli görüşler bulunmaktadır. Bu görüşlerden birisinde ise verilerin doygunluğa ulaşmasına dikkat çekilirken örneklem sayısının en az 7 en fazla 36 katılımcı ile sağlanabileceği ifade edilmektedir (Arıkan, 2017). Çalışmada katılımcılar kartopu örneklem tekniği ile seçilmiştir.

Araştırmacı tarafından veri doygunluğuna ulaşılmasının tespit edilmesinden sonra örneklem 16 kişi olarak belirlenmiştir. Bu doğrultuda 8'i T.C Sağlık Bakanlığı (SB) Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi E.A.H, 8'i T.C SB AİBÜ İzzet Baysal E.A.H çalışanı olmak üzere toplamda 16 kişi çalışmaya katılmayı kabul etmiş ve çalışmaya dâhil edilmiştir. Araştırmaya katılan sağlık çalışanlarının sosyodemografik özelliklerine dair betimleyici bulgular tabloda sunulmuştur.

Tablo 1*Sağlık Çalışanlarının Sosyodemografik Özelliklerine İlişkin Bulgular*

Hastane	Bağlı Kurum	Olduğu	Katılımcı	Sektördeki Tecrübe Süresi	Afiliye Kurumdaki Hizmet Süresi
Kırşehir Evran Üniversitesi E.A.H	Ahi Sağlık Bakanlığı		A1	10 yıl	4 yıl
			A2	9 yıl	2 yıl
			A3	8 yıl	2 yıl
			A4	18 yıl	3 yıl
	Tıp Fakültesi		A5	12 yıl	2 yıl
			A6	20 yıl	4 yıl
			A7	25 yıl	6 yıl
			A8	15 yıl	5 yıl
AİBÜ İzzet Baysal E.A.H	Sağlık Bakanlığı		A9	20 yıl	5 yıl
			A10	16 yıl	5 yıl
			A11	10 yıl	1 yıl
			A12	19 yıl	4 yıl
	Tıp Fakültesi		A13	10 yıl	4,5 yıl
			A14	11 yıl	4,5 yıl
			A15	27 yıl	13 yıl
			A16	15 yıl	4 yıl

Veri Toplama Araçları

Veri toplama sürecinde, katılımcılar ile yüz yüze görüşülerek bilgi almaya olanak sağlayan derinlemesine mülakat tekniğinden yararlanılmıştır. Sağlık çalışanlarının afiliasyon hakkındaki tutumlarını belirleyebilmek amacıyla araştırmacılar tarafından yarı yapılandırılmış görüşme formu oluşturulmuştur. Yarı yapılandırılmış konuşmalar belirli düzeydeki standartları dolayısıyla, anket formları içerisindeki yazıya bağlı olan sınırlılık durumunu ortadan kaldırması ve bir konu üzerinde tam anlamıyla bilgi edinmeye yardım etmesi nedeniyle araştırmacı olan kişiler aracılığıyla kullanılmaktadır (Altıntaş, 2018). Görüşmeler için katılımcılardan randevu alınmıştır. Katılımcılar, görüşme öncesinde, düşüncelerini herhangi bir kısıtlama olmaksızın özgürce ifade etme, soruları diledikleri şekilde yanıtlama ve kimliklerinin gizliliğinin sağlanacağı konularında bilgilendirilmiştir. Araştırmacı tarafından uygulanan görüşmeler, belirlenen kurumlarda her bir katılımcı ile yaklaşık 25-30 dakikalık bir süre zarfında gerçekleştirilmiştir. Veri bütünlüğünü sağlamak amacıyla, katılımcılardan izin alınarak ses

kayıt cihazı kullanılarak görüşmeler esnasında araştırmacı tarafından ayrıca notlar alınmıştır.

Görüşme formu iki bölümden oluşmaktadır.

Kişisel Bilgi Toplama Formu

Katılımcıların kişisel bilgilerine (cinsiyet, yaş, branş, iş deneyim süresi, afiliye hastanede çalışma süresi, hangi kuruma bağlı çalıştığı) yönelik altı sorudan oluşan formdur.

Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu

Sağlık çalışanlarının afiliasyon üzerindeki tutumlarını ortaya koymaya yönelik 13 maddeden oluşan görüşme soruları yer almaktadır. Katılımcılara yöneltilen açık uçlu sorular şu şekildedir;

- Afiliasyon terimini duyduğunuzda ilk aklınıza gelenler nelerdir? Afiliasyonu kendi kelimelerinizle nasıl tanımlarsınız?
- Afiliasyon uygulamasının sağlık hizmetlerindeki genel amacını ve hedeflerini nasıl değerlendiriyorsunuz? Bu uygulamanın size göre ne gibi sonuçları amaçladığını düşünüyorsunuz?
- Afiliye olmuş bir hastanede çalışmanın avantajları nelerdir?
- Afiliye olmuş bir hastanede çalışmanın dezavantajları nelerdir?
- Afiliasyon uygulaması çalışanların motivasyonunu ve iletişimi nasıl etkiliyor?
- Afiliye olmuş hastanede eğitim açısından bakıldığında öğrenciler ve eğitimciler için neler söyleyebilirsiniz?
- Afiliasyon uygulamasının bürokrasiyi nasıl etkilediğini düşünüyorsunuz? Sizce uygulama karmaşıklığa neden oluyor mu?
- Afiliye olan kurumun ekonomik açıdan hastaneye ve çalışanlara bir katkısı olduğunu düşünüyor musunuz? Neden?
- Sizce uygulama ile eğitim-hizmet dengesi sağlanabiliyor mu?
- Uygulama çalışanların üzerindeki ödül ve ceza yaptırımını nasıl etkiliyor?

- Afiliasyon uygulaması işe birlikte hastane yönetiminde meydana gelen değişiklikleri nasıl değerlendiriyorsunuz?
- Afiliasyon uygulamasını destekliyor musunuz? Neden?
- Uygulamanın kuruma ve çalışanlara fayda sağlayabilmesi açısından nasıl geliştirilmesi gerekiyor? Önerileriniz nelerdir?

Verilerin Toplanması

Veriler, birinci araştırmacı tarafından yüz yüze görüşme tekniği kullanılarak toplanmıştır. Katılımcılar, görüşmeye başlamadan önce hiçbir sınırlama olmaksızın düşünceleri, diledikleri şekilde soruları yanıtlamaları ve isimlerinin gizli tutulacağı konusunda bilgilendirilmişlerdir. Görüşme soruları araştırmacı tarafından katılımcılara, belirlenen kurumlarda yaklaşık olarak 25-30 dakikalık bir süre içerisinde uygulanmıştır. Verilerin herhangi bir eksikliğe uğramaması açısından da katılımcılardan izin alınarak ses kayıt cihazı kullanılmıştır. Ayrıca görüşmeler sırasında araştırmacı tarafından not tutulmuştur.

Verilerin Değerlendirilmesi

Yarı yapılandırılmış görüşme tekniği ile elde edilen veriler bilgisayar destekli Atlas. Ti adlı nitel veri analizi programı ile analiz edilmiştir. Katılımcıların görüşlerinden oluşturulan metinler program üzerinden okunarak ‘cod’lar oluşturulmuştur. Oluşturulan cod’lar ortak temalar altında birleştirilmiştir.

Araştırmanın Sınırlılıkları

Bu araştırmada elde edilen sonuçlar; T.C. SB Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi Eğitim ve Araştırma Hastanesinde görev yapan sağlık çalışanlarının görüşleri ve sorulara verdikleri cevaplar ile T.C. SB AİBÜ Bolu İzzet Baysal Eğitim ve Araştırma Hastanesinde görev yapan sağlık çalışanlarının görüşleri ve sorulara verdikleri cevaplar ile sınırlıdır. Hazırlanan veri toplama formu ve nitel araştırmanın doğası gereği araştırmacının deneyimi ile sınırlıdır.

Araştırmanın Etik Yönü

Bu çalışmada “Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi” bağlamında tüm kurallara uygun davranılmıştır. Bunun yanı sıra yapılan araştırma çalışması için Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi Sosyal ve Fen Bilimleri Araştırmaları ve Yayın Etiği Kuruluna ait 11.03.2019 tarih ve 28/02 sayılı etik kurul onayı da alınmıştır. Ortaya konan inceleme, Helsinki Deklarasyonu Prensipleri’ ne uyacak biçimde gerçekleştirilmiştir.

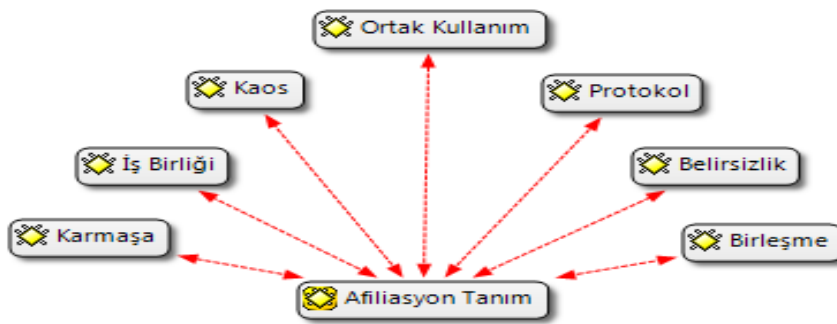
BULGULAR

Çalışmaya katılanların yarısı Sağlık Bakanlığına bağlı çalışırken, diğer yarısı ise Tıp Fakültesine bağlı çalışmaktadır. Katılımcıların iş tecrübe ortalaması 15.3 sene ve ailiye hastane içerisinde geçirdikleri çalışma tecrübesi ortalamasının ise 4.3 sene olduğu belirlenmiştir.

Çalışma dâhilinde yapılan görüşmeler sonucunda, katılımcı bireylere konuya dair sorular sorulmuş ve katılımcılara sorulan sorulara karşı verdikleri yanıtlar aşağıda şekil ve tablolarda detaylı şekilde gösterilmiştir.

Şekil 1

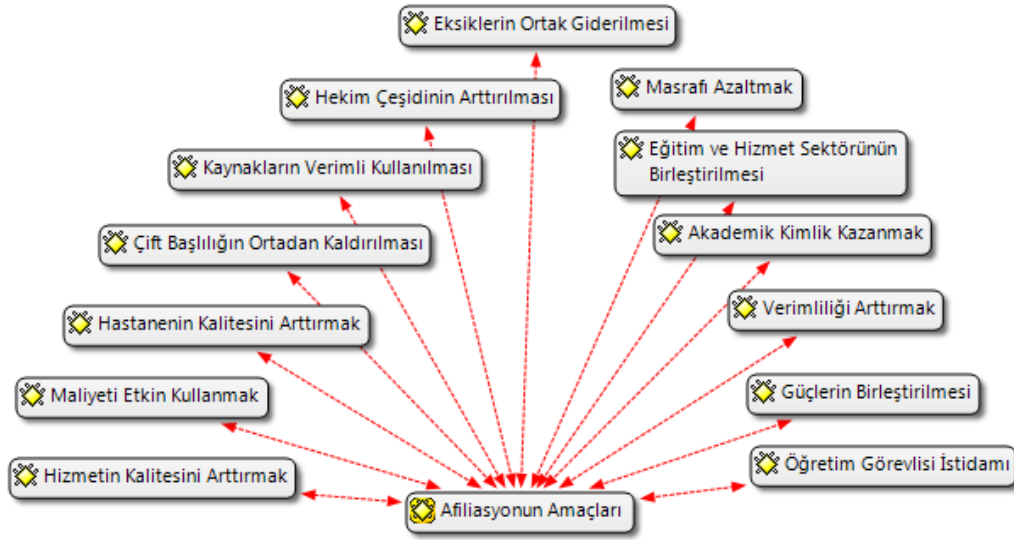
Afiliasyonun Tanımına Yönelik Verilen Cevaplar

Sorulan soruya cevap olarak pek çok katılımcı Şekil 1’de verilen şekilde; Sağlık Bakanlığı ve Tıp Fakültesi üniversitesinin eş kullanımı şeklinde açıklama ortaya koyarak katılımcıların bir kısmı afiliasyonu; karışıklık, iş ortaklığı, belirsizlik, karmaşa, protokol ve bir araya gelme şeklindeki sözcükler ile ifade etmiştir.

Şekil 2

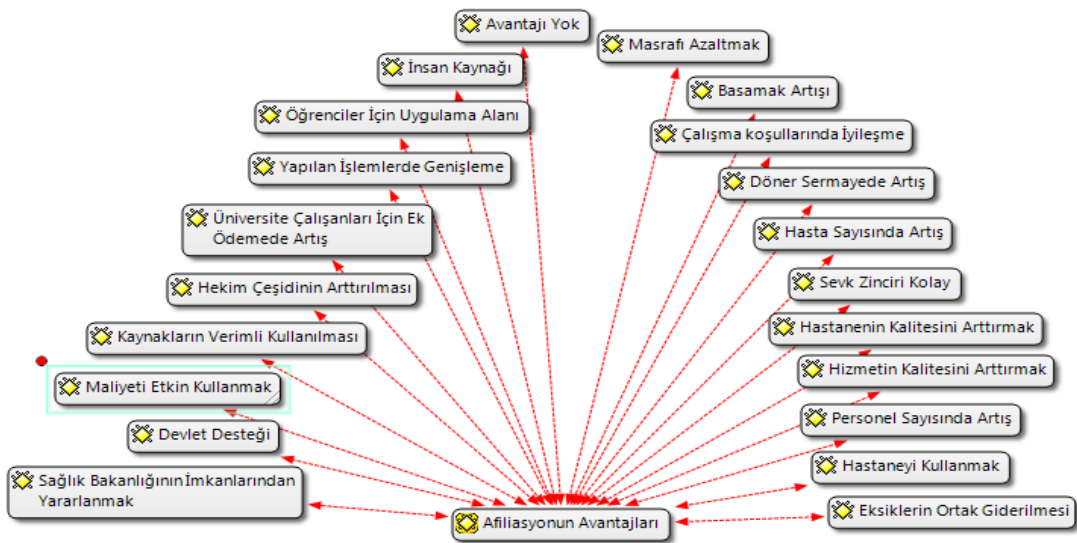
Afiliasyonun Amaçlarına Yönelik Verilen Cevaplar

Katılımcılara göre afiliasyon uygulamasının; sunulan hizmetin niteliğini yükseltmek, mali açıdan olan değerini etkin biçimde kullanmak, hastane kalitesinin artmasını sağlamak, çift başlılık durumuna izin vermemek ve Şekil 2’de detaylı şekilde gösterilen sebepler amacı ile kullanıldığı neticesine varılmıştır.

Şekil 3

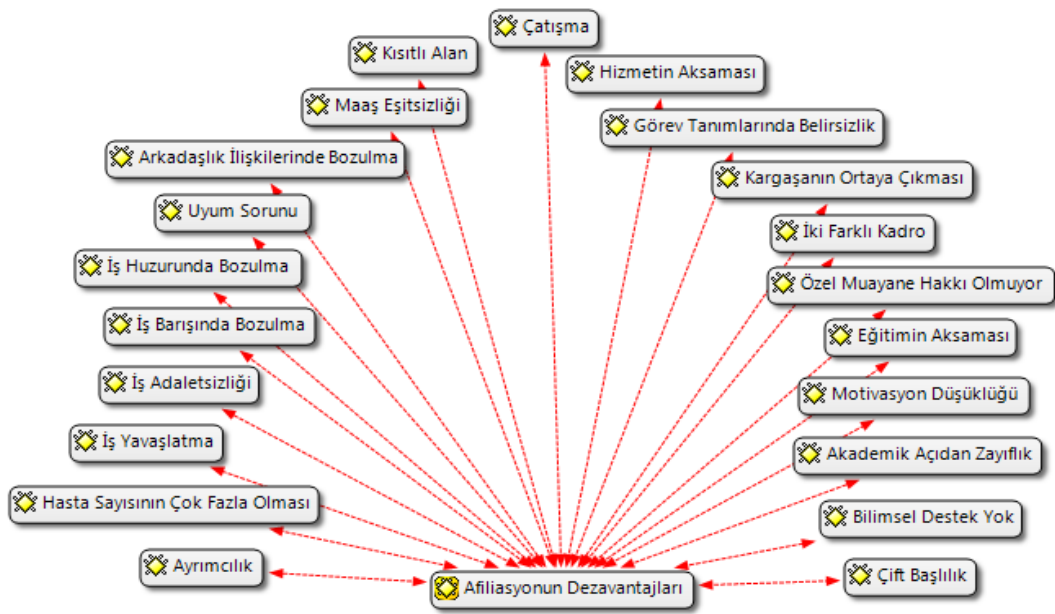
Afiliasyonun Avantajlarına Yönelik Verilen Cevaplar

Katılımcılar tarafından verilen cevaplara bakıldığında afiliasyonun; hükümet desteğini sağladığı, maddi gideri etkili şekilde kullanmaya imkân tanıdığı, hekim miktarında çeşitliliğin olmasını sağladığı, ortaya konan ya da konacak olan kurumlarda genişleme olmasını sağladığı, öğrenciler için oldukça geniş çaplı bir uygulama alanı meydana getirdiği, sunulan hizmetin niteliğini arttırdığı neticesine ulaşılmıştır. Elde edilen neticeler Şekil 3’de detaylı biçimde verilmiştir. Gösterilen bu avantajların haricindeyse afiliasyonun personel açısından avantajlı bir yanının olmadığı, çok daha fazla sayıda dezavantajının olduğu katılımcılar tarafından ifade edilmiştir.

Şekil 4

Afiliasyonun Dezavantajlarına Yönelik Verilen Cevaplar

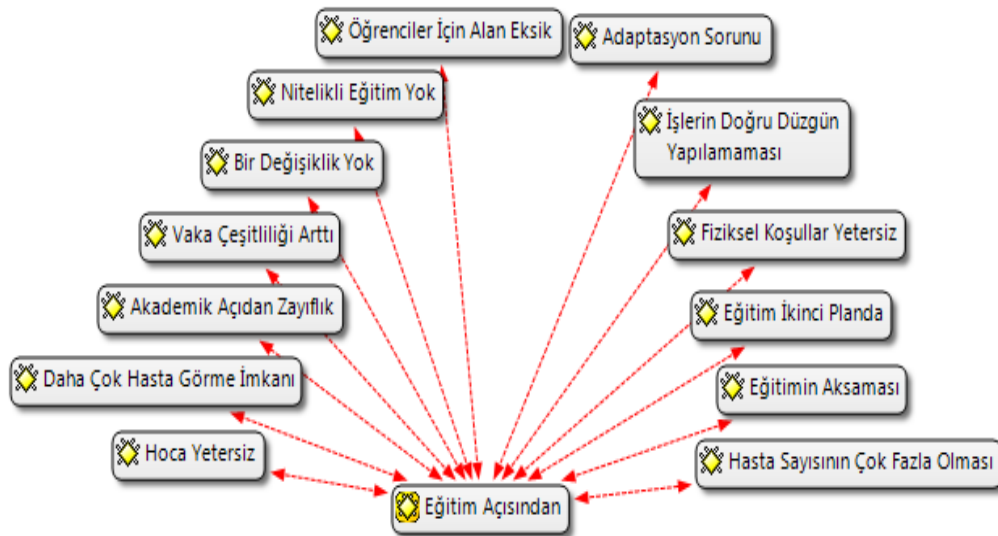

Katılım sağlayanların afiliasyonun yol açtığı dezavantajlara dair verdiği yanıtlara bakıldığında; afiliasyon uygulamasının eşitsizliğe, iş yavaşlatmaya, iş eşitsizliğine, iş anlaşmasında ve huzurunda aksaklığa yol açtığı, ikiliğe, motivasyon eksikliğine, birbirinden farklı iki kadro meydana gelişi şeklinde farklı problemlere neden olduğu belirlenmiştir. Bu bölümde sorulara verilen cevaplar Şekil 4’de detaylı şekilde gösterilmiştir.

Tablo 2*Afiliasyonun Çalışan Motivasyonu ve İletişimine Etkileri*

Olumsuz	Olumlu
A1,A2,A3,A4,A5,A6, A7,A8,A10,A11,A12,A16	A9,A15
	Olumlu ve Olumsuz
	A13,A14

Tablo 2’de katılım sağlayan kişiler tarafından verilen yanıtlar göz önünde bulundurulduğunda; katılımcılardan on iki tanesinin yapılan uygulamadan olumsuz, iki katılımcının ise olumlu biçimde etkilendiği gözlemlenmiştir. Bunun yanı sıra iki birey ise ortaya konan uygulamadan hem olumlu hem de olumsuz şekilde etkilendiğini açıklamıştır.

Şekil 5*Afiliasyonun Eğitim Açısından Değerlendirilmesine Yönelik Cevaplar*

Katılımcıların sorulan soruya karşı verdikleri yanıtlara göre; afiliasyonun daha fazla sayıda hastaya bakma olanağı sağladığı ve vaka varyasyonunun artmasını sağladığı şeklinde pozitif görüşler ile beraber, hasta miktarının artması ya da çok fazla sayıda hasta bulunması, eğitimde aksama yaşanması, fiziki şartların yeterli olmayışı, kalitesiz eğitim, akademik bakımdan zayıflıkların meydana gelmesi şeklindeki problemler ifade edilmiştir. Bunların yanı sıra bilhassa Abant İzzet Baysal Üniversitesi İzzet Baysal Eğitim ve Araştırma Hastanesi sağlık

personelleri eğitim bakımından gözlemlendiğinde eğitim verenler ve öğrenciler için bir farklılığın bulunmadığı aynı düzenin sürdüğü görüşü öne sürülmüştür.

Tablo 3

Afiliasyonun Bürokrasi ve Karmaşıklığa Etkisi

Olumlu	Olumsuz	Yorumsuz
A14	A1,A2,A3,A4,A5,A6,A7,A8,A10,A11,A12,A13, A9 A15,A16	

Tablo 3’ de görüldüğü üzere katılımcılardan on dördü yapılan uygulamadan olumsuz biçimde etkilendiğini ve gerçekleştirilen uygulamanın karışıklığa yol açtığını ifade ederken, katılım sağlayanlardan biri olumlu etki gördüğünü ifade etmiştir. Aynı zamanda bir katılımcıysa bu hususta bir fikrinin olmadığını ve yorumsuz kalmak istediğini belirtmiştir.

Şekil 6

Afiliasyonun Ekonomik Açıdan Katkısına Yönelik Verilen Cevaplar

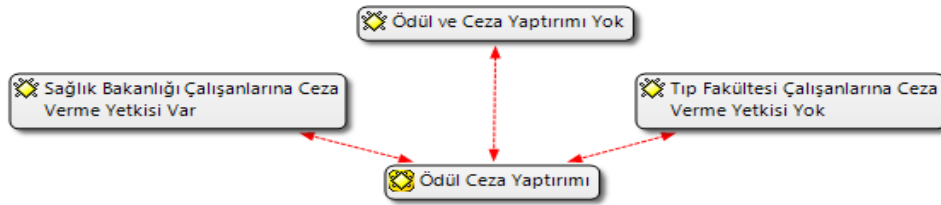

Katılımcıların tamamı afiliasyonun hastaneye katkı sağladığını ifade etmiştir. Ancak personellere karşı herhangi bir katkı durumunun mevcudiyeti hususunda; sağlık bakanlığı kapsamında çalışan kişilerde bir katkısının bulunmadığı, tıp fakültesine bağlı biçimde çalışan kişilere ise farklı katkıları bulunduğunu iddia etmişlerdir. Bunun yanı sıra yardımcı sağlık çalışanı bakımından bir katkısının bulunmadığı da ifade edilmiştir.

Tablo 4*Afiliasyon Uygulaması ile Eğitim ve Hizmet Dengesi*

Evet	Hayır
A9,A10,A11,A12,A14,A15,A16	A1,A2,A3,A4,A5,A6,A7,A8,A13

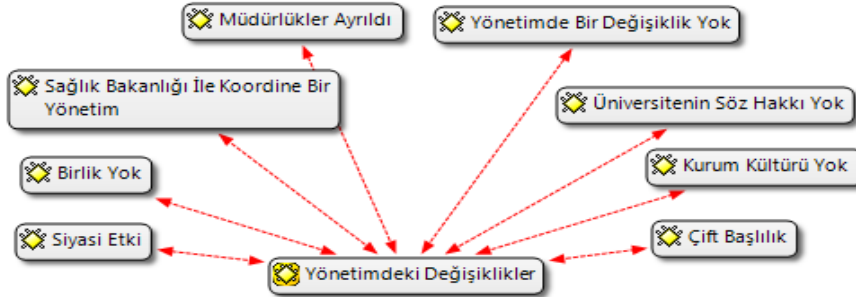
Tablo 4’te görüldüğü üzere katılımcılardan yedi kişi eğitim ve hizmet dengesi oluşturulduğu yönünde görüşlerini belirtirken, dokuz kişi bu dengenin oluşturulmadığı konusunda düşüncelerini açıklamıştır. Katılımcılar tarafından verilen cevaplara bakıldığında Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi Eğitim ve Araştırma Hastanesinde bu dengenin oluşturulmadığı ancak Abant İzzet Baysal Üniversitesi İzzet Baysal Eğitim ve Araştırma Hastanesi kapsamında dengenin çoğunlukla oluşturulduğuna dair bir neticeye varılmıştır.

Şekil 7*Afiliasyonun Ödül/Ceza Yaptırımına Yönelik Verilen Cevaplar*

Bu hususta görüşlerine başvurulmuş katılımcı bireylerin bir bölümü personel üzerinde herhangi bir ödül ve ceza durumunun bulunmadığını iddia etmiştir. Geriye kalan bir bölümüyse sağlık bakanlığının, bünyesinde çalışan personellere karşın ceza yetkisini uygulayabiliyorken, tıp fakültesi bünyesinde çalışan personeller için bu ceza yetkisinin kullanılmadığını ve bu durumun da personel içerisinde bir çeşit eşitsizliğe ya da adaletsizliğe yol açtığını ileri sürmüşlerdir.

Şekil 8

Afiliasyonun Yönetimde Getirdiği Değişikliklere Yönelik Verilen Cevaplar

Uygulamayla beraber yönetim içerisinde yaşanan değişiklikler ile birlikte yönetim bakımından siyasi bir etkinin mevcut olduğu, beraberliğin mevcut olmadığı, sağlık bakanlığıyla bir arada çalışan bir yönetimin bulunduğu, müdürlüklerin birbirinden ayrıldığı ve bu durumun da kurum açısından bir çeşit avantaja neden olduğu, üniversiteye ait herhangi bir konuşma ya da söz hakkının bulunmadığı, örgüt kültürünün mevcut olmadığı ve ikiliğin olduğu şeklinde birtakım neticelere varılmıştır. Bunun yanı sıra yönetim içerisinde bir değişikliğin yaşanmadığını iddia eden düşünceler de mevcuttur.

Tablo 5

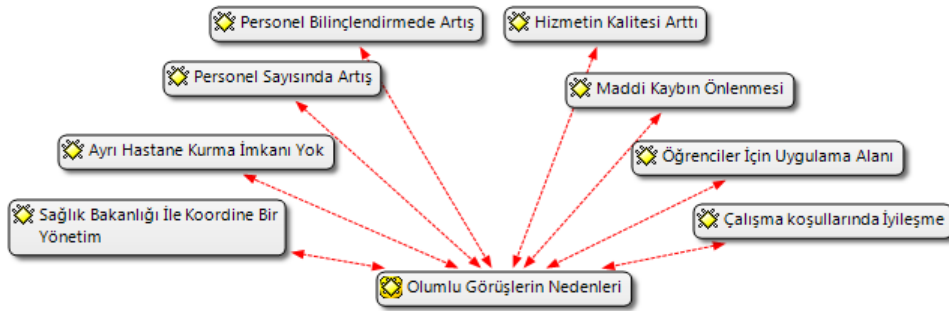
Katılımcıların Afiliasyon Uygulamasına Destek Düzeyleri

Bağlı Kurum	Olunan	Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi E.A.H		AİBÜ İzzet Baysal E.A.H		Toplam
		Sağlık Bakanlığı	Tıp Fakültesi	Sağlık Bakanlığı	Tıp Fakültesi	
Evet		A2,A3,A4	A5,A7,A8	A10,A11,A12	A16	10
Hayır		A1	A6	A9	A13,A14,A15	6
Toplam		4	4	4	4	16

Çalışma kapsamına on altı sağlık personelinin dâhil olduğu ve bunların altısının “uygulamayı destekliyorum” yanıtının verdiği, onunun ise “uygulamayı desteklemiyorum” yanıtını verdiği görülmüştür. Katılımcı olan kişilerin afiliasyona destek olma ya da olmama sebeplerine bakıldığında aşağıda verilen neticelere varılmıştır;

Şekil 9

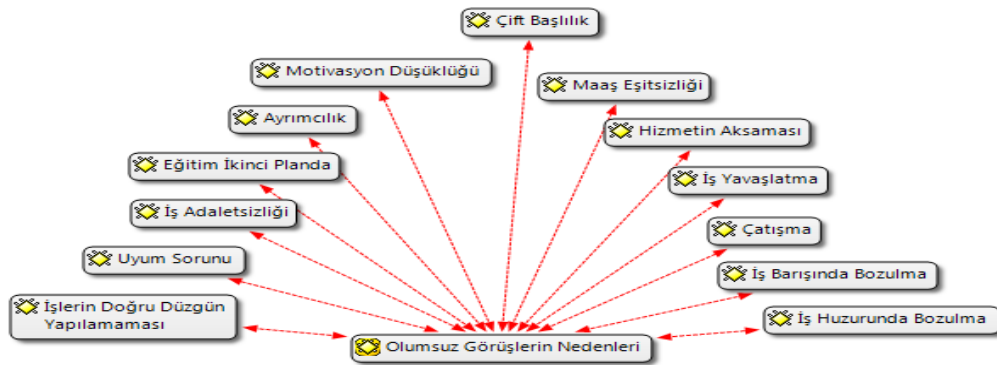
Afiliasyon Uygulamasına Yönelik Olumlu Görüşlerin Nedenleri

Afiliasyon uygulamasına destek olan kişiler; afiliasyon uygulamasının iş şartlarının daha iyi hale gelmesini sağladığını, öğrenciler açısından uygulama alanı yarattığını, sunulan hizmeti daha kaliteli hale getirdiğini, çalışan sayısının artmasına olanak sağladığını, sağlık bakanlığı ile dengeli ve karşılıklı bir yönetim mevcut olduğunu ve bu nedenle afiliasyona destek olduklarını ifade etmişlerdir.

Şekil 10

Afiliasyon Uygulamasına Yönelik Olumsuz Görüşlerin Nedenleri

Afiliasyon uygulamasına destek olmadıklarını söyleyen kişiler ise; afiliasyonun çalışma ortamının huzurunu bozduğunu iş barışının zedelenmesine neden olduğunu, iş yavaşlatma, motivasyon eksikliği, kayırma, ikililik, yapılması gereken işlerin olması gereken biçimde gerçekleşmemesi şeklindeki problemlere yol açtığını, bu sebeple uygulamaya destek olmadıklarını ve afiliasyonun kaldırılmasının gerekli olduğunu ifade etmişlerdir.

TARTIŞMA

Katılımcıların araştırma dâhilindeki sorulara verdikleri yanıtlar değerlendirildiğinde; afiliasyon uygulamasının Sağlık Bakanlığı ile üniversitenin beraber ortaklaşa kullanımı, karışıklık, iş ortaklığı, belirsizlik hali, karmaşa, protokol ve bir araya gelme şeklindeki sözcükler ile açıklandığı sonucuna ulaşılmıştır. Katılımcıların ifadelerine göre afiliasyon, sunulan hizmetin kalite düzeyini yükseltebilmenin, maliyeti etkili şekilde kullanmanın, hastane kalitesinin yükseltilmesinin, çift başlılığı engellemenin, mevcut kaynakların daha verimli biçimde kullanılmasının, doktor varyasyonunun arttırılmasının, eksik olunan durumların ortak şekilde tamamlanmasının, masrafı düşürmenin, eğitim ve aynı zamanda hizmet sektörünün bir araya getirilmesinin, akademik karakter kazanmanın, verimlilik düzeyinin yükseltilmesinin, güçlerin bir araya getirilmesinin ve öğretim görevlisi istihdamının meydana getirilmesinin hedeflendiğini öne sürmüşlerdir. Afiliasyonun gerçekleştirildiği şirketlere ve personele avantaj ve dezavantaj sağladığı belirlenmiştir. Devletin desteğini sağladığı, maliyeti etkili şekilde kullanmaya, Sağlık Bakanlığının olanaklarından yararlanılmasını sağladığı, kaynakların daha verimli biçimde kullanılmasına, doktor varyasyonunun arttırılmasına olanak sağladığı, öğrenciler açısından uygulama alanı yarattığı, çalışan miktarında yükseliş sağladığı, insan kaynağı imkânı sağladığı, sevk zincirini daha kolay hale getirdiği, basamak yüksekliği ve çalışma şartlarının daha iyi hale gelmesini sağladığı, giderleri azalttığı, üniversite personeli için ek ödemede yükseliş olanağı ve ortaya konan işlemlerde genişleme yaşanmasına olanak sağladığı, döner sermayenin artmasına imkân sağladığı, hasta kişi sayısının yükseliş, hastaneyi ve sunulan hizmet kalitesini yükselttiği, eksikliklerin ortak şekilde kapatılmasını ve hastaneyi kullanma imkânı oluşturduğu avantajlar şeklinde değerlendirilmiştir. Ortaya konan araştırma çalışmasından elde edilen bulgulardan farklı olacak şekilde Culter ve Morton tarafından ortaya konan başka bir çalışmada, Amerika’da hastanelerin afiliye olmasıyla beraber hastane kârlılığında artış yaşandığı neticesine varılmıştır (Culter & Morton, 2013).

Afiliasyonun meydana getirdiği avantajlı durumların yanı sıra genellikle daha çok olumsuz hallerin yani dezavantajlarının olduğu üzerinde durulmuştur. Dolayısıyla da afiliasyonun eşitsizliğe, iş yavaşlatmaya ve işin adaletsiz olmasına, çalışma barışı ve huzuru anlamında zedelenmelere yol açtığı, hasta kişi sayısında artış yaşandığı, adaptasyon problemine ve arkadaşlık bağlarında yıpranmalara neden olduğu, maaş konusunda eşit olmama, tartışma, sunulan hizmette aksaklık, görev tanımlarında karışıklık ve belirsizlik, kaos meydana gelmesi şeklinde farklı problemlere yol açtığına, öğrenciler açısından dar alana, eğitimde aksama olmasına, bilime destek olunmamasına, akademi açısından zayıflıkların yaşanmasına yol açtığı, motivasyon azalmasına, çift başlılığa, iki ayrı kadro meydana gelmesine ve özel muayene hakkının mevcut olmaması şeklindeki problemlere yol açtığı belirlenmiştir. Araştırmaya katılım sağlayan bireylerden on ikisi, afiliasyonun motivasyon ve iletişim üzerinde negatif etkilerinin olduğunu ifade ederken, katılımcılardan ikisi bu durumundan olumlu etki gördüğünü açıklamıştır. Ayrıca katılımcılardan iki kişi ise afiliasyon uygulamasından hem pozitif hem de negatif şekilde etkilendiğini ifade etmiştir.

Eğitim açısından afiliasyon uygulamasına bakıldığında, yapılan uygulama ile görülen hasta sayısının arttığı ve afiliasyonun vaka varyasyonunu arttırdığı şeklindeki pozitif görüşler ifade edilmiştir. Bunun yanı sıra afiliasyon uygulamasının hasta sayısının artmasına neden olduğu, eğitimin ikinci plana atılmasına yol açtığı, fiziksel şartların yeterli olmaması, ortaya konan işlerin doğru biçimde gerçekleştirilmemesi, uyum problemi, öğrenciler açısından alan eksikliği, kaliteli eğitimin mevcut olmaması, akademik bakımdan eksikliklerin bulunması ve yeterli hocanın olmaması şeklindeki problemlere neden olduğu ifade edilmiştir. Bu ifadelerin haricinde bilhassa, Abant İzzet Baysal Üniversitesi İzzet Baysal Eğitim ve Araştırma Hastanesi sağlık personelleri eğitim bakımından değerlendirildiğinde hem eğitimciler hem de öğrenciler açısından herhangi bir değişiklik bulunmadığını eski düzenin aynen sürdüğü fikrini savunmuşlardır. Katılım sağlayan kişilerden on dört tanesi yapılan uygulamanın karışıklığa yol

açtığını iddia etmiştir. Çalışmaya katılan kişilerden bir tanesi bu durumdan olumlu şekilde etki gördüğünü, yine katılımcılardan bir kişi ise konuya dair bir düşüncesinin mevcut olmadığını ifade etmiştir. Bilir ve Kaçal'ın (2018) ortaya koyduğu bir araştırma çalışmasında afiliasyonun tıp eğitimi içerisindeki konumu değerlendirilmiştir. Çalışma neticesinde, afiliye hastanelerde çalışmakta olan profesör ve doçent miktarının afiliye olmayan hastanelerde çalışan profesör ve doçentlere kıyasla çok daha fazla olduğu neticesine varılmıştır (Bilir & Kaçal, 2018). Ekonomik pencereden, afiliasyon uygulaması değerlendirildiğinde; katılım sağlayan kişilerin tamamı afiliasyonun hastaneye katkıda bulunduğu görüşünde hem fikirdir. Afiliasyonun bu açıdan, personele herhangi bir katkısının mevcut olup olmadığı konusundaysa; bu uygulamanın Sağlık Bakanlığı bünyesinde çalışan personele herhangi bir katkısının bulunmadığını ancak tıp fakültesi personellerine katkısının mevcut olduğunu ve yardımcı sağlık çalışanı bakımından herhangi bir katkısının mevcut olmadığı ifade edilmiştir. Katılım sağlayan kişilerden yedisi, afiliasyon ile beraber eğitim hizmet dengesinin dengelenebildiği fikrini savunurken, katılımcılardan dokuzu eğitim hizmet dengesinin sağlanamadığı fikrini öne sürmüşlerdir. Katılım sağlayanlar tarafından verilen cevaplar değerlendirildiğinde, Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi Eğitim ve Araştırma Hastanesinde söz konusu dengenin korunamadığı ancak Abant İzzet Baysal Üniversitesi İzzet Baysal Eğitim Araştırma Hastanesinde söz konusu dengenin daha çok oluşturulduğu neticesine varılmıştır. Ülger ve arkadaşları tarafından (2015) yapılan çalışmada afiliasyon hizmeti sağlayan fakülte ya da hastanenin haksızlıklara sebep olduğu fikri gün yüzüne çıkmıştır ve ayrıca bu çalışmadan elde edilen veriler bu çalışmanın bulgularını desteklemektedir.

Afiliasyon, ödül ve ceza uygulaması bakımından değerlendirildiğinde; katılımda bulunan kişilerin bir bölümü personeller üzerinde herhangi bir ödül ve ceza uygulamasının mevcut olmadığını iddia etmiştir. Bir bölümüyse Sağlık Bakanlığı, bünyesinde çalıştırdığı kişilere karşın var olan ceza yetkisi uygulayabilirken, tıp fakültesi bünyesinde çalışan personele karşı

ceza yetkisini uygulayamadıklarını ve bu durumun personeller arasında ayrımcılık meydana gelmesine yol açtığı konusunda, katılımcılar fikirleri açıklamışlardır. Katılım sağlayan kişiler afiliasyon ile beraber yönetim açısından siyasi etkinin mevcut olduğu, beraberlik olmadığı, Sağlık Bakanlığı ile karşılıklı ve düzenli bir yönetim bulunduğu, müdürlüklerin birbirinden ayrıldığı ve bu durumun bir çeşit avantaja yol açtığı, yönetim içerisinde herhangi bir değişikliğin yaşanmadığı, üniversiteye ait bir söz hakkının bulunmadığı, örgüt kültürünün bulunmadığı ve çift başlılığın yer aldığı şeklinde düşüncelerini ifade etmişlerdir.

Çalışmada on altı sağlık personelinin altı tanesi afiliasyonu desteklediğini belirten cevabı vermiştir. Bu katılımcılardan on kişi ise afiliasyonu desteklemediğine dair yanıt vermiştir. Desteklediğine dair cevap veren kişilerin; iki tanesi Sağlık Bakanlığı bünyesinde, dört tanesi ise Tıp Fakültesi bünyesinde çalışmaktadır. Afiliasyonu desteklemediğine dair yanıt veren kişilerin altı tanesi Sağlık Bakanlığında, dört tanesi ise Tıp Fakültesi'nde çalışmaktadır. Ülger ve arkadaşları (2015) tarafından ortaya konan bir araştırma çalışması kapsamında personellerin memnuniyet seviyeleri değerlendirilmiştir. Afiliasyon uygulamasından, genel olarak Sağlık Bakanlığı bünyesinde çalışan kişilerin memnun olmadığı neticesine varılmıştır. Afiliasyon uygulamasını destekleyen katılımcıların; afiliasyon uygulamasının iş şartlarının daha iyi olmasına olanak sağladığı, öğrenciler açısından bir uygulama alanı yarattığı, maddi açıdan kayıpların önüne geçtiği, sunulan hizmetin kalitesinin artmasına olanak tanıdığı, çalışan sayısında ve çalışanın bilinçlenmesinde artış olmasını sağladığı, Sağlık Bakanlığı ile karşılıklı ve düzenli bir yönetimin mevcut olduğu ve başka bir hastane kurma olanağı bulunmadığı için afiliasyon uygulamasını destekledikleri gözlemlenmiştir. Afiliasyon uygulamasını desteklemeyen katılımcılarsa; iş yavaşlatma, afiliasyonun iş huzurunda ve barışında aksamaya neden olduğu, kavgalara yol açtığı, iş eşitsizliği, çift başlılık, motivasyon seviyesinde azalma, kayırma, maaş adaletsizliği, adaptasyon problemi, sunulan hizmette aksama, eğitimin arka plana itilmesi, mevcut işlerin doğru biçimde yapılamaması şeklindeki problemlere sebep

olduğunu açıklamışlar ve bu nedenle afiliasyonun uygulamadan kaldırılmasının gerekli olduğunu ifade etmişlerdir. Ortaya konan çalışmanın verilerini destekler biçimde, Özata ve Topçu (2018) tarafından yapılan çalışma kapsamında, araştırma içerisine on kişi katılım sağlamıştır. Katılımcılardan yedi tanesi uygulamaya destek olduklarını ifade etmişlerdir. Yine bu katılımcıların dört tanesi Sağlık Bakanlığı personeli ve üç tanesi Tıp Fakültesi personelidir. Destek olmadıklarını ifade eden katılımcı kişilerin bu negatif düşünceye dair sebepleri sorulmuştur. Sorulan soruya karşın, afiliasyonun yönetim içerisinde çift başlılık olmasına yol açtığı, iş gücünün zayıflamasına neden olduğu, kayırmaya sebep olduğu, motivasyon seviyesini azalttığı, iş adaletsizliğine ve iş yavaşlatmaya, işte iletişim problemine yol açtığı, eğitimde aksamaya neden olduğu, öğrenciler açısından alt yapı anlamında eksiklik olmasına yol açtığı, kaos yarattığı şeklinde sebeplerden dolayı afiliasyonun uygulamadan kaldırılmasının gerekli olduğu fikri öne sürülmüştür (Özata & Topçu, 2018). Bu çalışmada elde edilen sonuçlardan farklı olarak Bilir (2018) yapılan çalışmada afiliasyonun Türkiye koşullarına uygun olan bir uygulama yöntemi olduğu ifade edilmiştir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu araştırmada, afiliasyon sürecine girmiş hastanelerde görev yapan sağlık çalışanlarının afiliasyon uygulamasına yönelik görüşlerinin belirlenmeye çalışılmış ve katılımcıların çoğunluğunun afiliasyon uygulamasını desteklemedikleri sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonucun çıkmasında en büyük etkenlerden birisinin kurumlar arasında eğitim, ekonomik şartlar ve iş yükü bakımından eşitsizliğin olması durumudur. Bu sonuçlar doğrultusunda öneri olarak, tıp fakültesi personelinin akademik çalışmalara zaman ayırabilmesi için olanak, iki kurum için eşit eğitim hakkı sağlanabilir. Ayrıca finansal anlamda düzeltmeler yapılabilir ve iş bölümleri kesin olarak ayrılabilir.

Bu araştırma, afiliasyon uygulamasının sağlık çalışanları nezdinde çoğunlukla desteklenmediğini ve bu durumun temelinde eğitim olanakları, ekonomik koşullar ve iş yükü

dağılımındaki algılanan eşitsizliklerin yattığını ortaya koymuştur. Bu bulgular ışığında, gelecek çalışmalar için somut araştırma önerileri sunulmaktadır: Afiliye hastanelerde tıp fakültesi ve Sağlık Bakanlığı personeli arasındaki eğitim ve akademik gelişim fırsatlarındaki algılanan eşitsizliklerin çalışan motivasyonu ve kuruma bağlılık üzerindeki etkileri incelenebilir. Ayrıca, iş yükü dağılımındaki algılanan farklılıkların tükenmişlik düzeyleri ve hizmet verimliliği üzerindeki etkileri ile bu eşitsizlikleri gidermeye yönelik somut iş bölümü modelleri araştırılabilir. Son olarak, finansal düzenlemelerin sağlık çalışanlarının motivasyon ve memnuniyet düzeyleri üzerindeki etkileri ile bu alandaki algılanan sorunları çözmeye yönelik finansal iyileştirme modelleri de gelecekteki çalışmaların odak noktası olabilir. Bu öneriler, afiliasyon uygulamasının daha derinlemesine anlaşılmasına ve sağlık sistemi reformlarına yönelik kanıta dayalı politika geliştirmesine katkı sağlayacaktır.

ARAŞTIRMANIN ETİK YÖNÜ

Bu çalışmada Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi Sosyal ve Fen Bilimleri Araştırmaları ve Yayın Etiği Kuruluna ait 11.03.2019 tarih ve 28/02 sayılı etik kurul onayı alınmıştır.

YAZAR KATKI ORANI

Fikir/kavram: TT, MÖ; Tasarım: TT, MÖ; Veri toplama: TT, MÖ; Veri işleme: TT, MÖ; Analiz ve/veya yorum: TT, MÖ; Kaynak tarama: TT, MÖ; Makalenin yazımı: TT, MÖ; Eleştirel inceleme: TT, MÖ.

ÇIKAR ÇATIŞMASI

Yazarlar arasında herhangi bir çıkar çatışması bulunmamaktadır.

FİNANSAL DESTEK

Herhangi bir kurum ya da kuruluştan destek alınmamıştır.

HAKEM DEĞERLENDİRMESİ

Dış bağımsız.

KAYNAKLAR

- Altıntaş, M. (2018). İnsan Kaynaklarında Yeni Bir Yaklaşım: Yetenek Yönetimine İlişkin Nitel Bir Araştırma. *Ahi Evran Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 2(1), 24-43.
- Anak, S., & Ünal, P. (2007). *Sağlık kurumları arasında bir “afiliasyon programı” oluşturulabilir mi? Koşulları ne olmalıdır?* Türk Tabipleri Birliği Yayınları.
- Arıkan, E. (2017). Beş yıldızlı otel işletmelerinde gelir yönetimi uygulamaları üzerine bir araştırma (Yayın no. 477201). [Doktora tezi, Necmettin Erbakan Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Aydın, S. (2011). Afiliasyon (işbirliği) konusunda düşünceler: bir model denemesi. *Sağlık Düşüncesi ve Tıp Kültürü Dergisi*, 18, 52-53.
- Bilir, F. (2018). Afiliasyonun tıpta uzmanlık öğrenci eğitimine etkisi. *Journal of Human Rhythm*, 4(4), 31-36.
- Bilir, F., & Kaçal, Z. (2018). Türkiye’de afiliasyonun tıp eğitimindeki yeri. *Journal of Human Rhythm*, 4(1), 31-36.
- Creswell, J. (2013). *Qualitative inquiry and research design: Choosing among five approaches*. Sage Publications.
- Culter, D., & Morton, F. (2013). Hospitals, market share, and consolidation. *JAMA*, 310(18), 1964-1970.
- Ghosh, S., & Dutta, S. (2014). Mergers and acquisitions: A strategic tool for restructuring in the Indian telecom sector. *Procedia Economics and Finance*, 11, 396-409.
- Özata, M., & Topçu, T. (2018). Determination of doctor’s opinions related to affiliation execution: Example of Kırşehir. [Konferans sunum özeti]. 3. International Health Sciences and Management Conference, Bulgaria.

- Resmî Gazete. (2018). *Sağlık Bakanlığına bağlı sağlık tesisleri ve üniversitelere ait ilgili birimlerin birlikte kullanımı ve iş birliği usul ve esasları hakkında yönetmelik.*
<https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2020/03/20200304-3.htm>
- Resmî Gazete. (2020). *Sağlık Bakanlığına ait kurum ve kuruluşlar ile devlet üniversitelerinin ilgili birimlerinin birlikte kullanımı ile iş birliği usul ve esasları hakkında yönetmelik.*
<https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=34330&MevzuatTur=7&MevzuatTertip=5>
- Songur, C., & Babacan, A. (2016). Sağlık hizmetlerinde afilyasyon ve mali yönetim üzerine etkisi. *Yönetim ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 14(4), 89-111.
- Şimşek, Ş. (2003). *İşletme bilimine giriş*. Yelken Basım.
- Ülgen, H., & Mirze, S. (2010). *İşletmelerde stratejik yönetim*. Beta Yayıncılık.
- Ülger, N., Baldemir, E., & Battaloğlu İnanç, B. (2015). Afilyasyon uygulanan hastanelerde çalışan memnuniyeti: Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Eğitim ve Araştırma Hastanesi Örneği. *Journal of Clinical and Analytical Medicine*, 6(2), 168-172.
- Yeşilbaş Özenç, Y. (2022). Eğitim araştırmalarında durum çalışması deseni nasıl kullanılır? *Uluslararası Eğitimde Nitel Araştırmalarda Mükemmellik Arayışı Dergisi*, 1(2), 57-67.